

«Τ' ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΜΑΤΑ» του Δ. Μπόγρη,
«Εθνικό Θέατρο».

Τό εργο του Μπόγρη—μιά νησιώτικη ήθογραφία από τη ζωή των φαράδων της Κούλουρης—δεν είναι καινούργιο. Γράφτηκε έδω και δώδεκα χρόνια για το θίασο των «Νέων», που τότε άνεβασε στο θεατρικό τον Ζαππέιο με σχετική έπιτυχια. «Από τότε τό εργο του Μπ. έσκαλουσει νά παίζεται στις διάφορες σκηνές του έλευθερου ήλληνικού θεάτρου.» Τ' άρραβωνιάσματα» είναι ένα οικογενειακό δράμα γραμμένο στ' άχνάρια της άρχαιας τραγωδίας. «Ο γιοίς του γέρο - φαρά του καπετάν Λεμπέση, Δημητρός, άγαπα την Τζεβή, μιά δύμορφη και άγνη κοπέλλα δοφανή, που τη γυνιοθέτησε μιά συγχωριανή οικογένεια. «Ο καπετάν Λεμπέσης χαίρεται τόν έρωτα τών ποιδιών και είναι έτοιμος νά δεχτεί την Τζεβή στην οικογένειά του, σά γυναίκα του Δημητρού, παρά τις άδριστες, ώστοσο έπιμονες, άντιρρησίες της γυναίκας του Λεμονιάς. «Εκεί που δύλα βαδίζουν πρός εύτυχια ξεσπάζει έφονος ή καταστροφή. «Ο καπετάν Λεμπέσης μαθίζει πώς η Τζεβή είναι άδειρη τον Δημητρού, είναι δηλαδή ή νόθη κόρη της καπειάνισσας Λεμονιάς, που τη άπόχτησε πρίν από το γάμο της μ' αύτόν, όπότε άπροστάτευτη και δροφανή πέρασε από βάσανα κι έξευτελισμούς. Η Λεμονιά πάντρεύτηκε τόν καπετάν Λεμπέση σκρύβοντας απ' αύτόν τό φαγικό της μυστικό. «Από τη στιγμή που άποκαλύπτεται ή φριχτή άληθεια, άρχιζει τό δράμα τών γονιών, που δέν έχουν θάρρος νά την άποκαλύψουν στο γυιό τους και που βλέπουν τό φάσμα της αίμοριξιας νά άπειλει την οικογενειακή τους τιμή και εύτυχια. Τή στιγμή που ο Δημητρής είναι έτοιμος νά γιορτάσει τού άρραβωνες του μέ τη Τζεβή, κρυφά από τούς γονιούς και μέ την συντροφιά τών φίλων τους, φτάνει και σ' αύτόν ή φριχτή άποκάλυψη. «Ο Δημητρός παίρνει τήν άποφαση νά άντιμετωπίσει «παλληκαρίσια» τήν κατάσταση, «δ πως έπιβάλλεται στο γυιό του καπετάν Λεμπέση» και αυτοχτονεί τινάζοντας τή βάρκα του μέ δυναμιτή.

Τό εργο του Μπόγρη έχει πολύ τοπικό χρώμα κι αυτό αποτελεί τό κύριο του προσόν. Δέν έχει όμως έκεινη τή φυσική άπλοδητα που χαραχτηρίζει τη ζωή των νησιώτων φαράδων. Οι πνευματικές έκδηλωσεις και οι φυσικές καταστάσεις τών ήρωών του, είναι συχνά φτιαχτές. Στίς στιγμές που οι περιστάσεις σπρώχνουν τόν άνθρωπο πρός τή δράση, και κυρίως τόν άπλο άνθρωπο τού λαού, ο ήρωες του Μπ. φιλοσοφούν θεατρικώτατα πάνω στό πιό γενικά θέματα ή κάνουν ποίηση. Είναι άπιθανα διανοητικοί οι φαράδες του Μπ. Μεγάλο έλαττωμα τού εργού είναι ή λειψή μορφή της μητέρας, που δν και είναι δύοντας που γύρω απ' αύτόν γυρίζει ή υπόθεση, ώστεσο σχεδόν δέν υπάρχει μέσα στό δράμα. Είναι μιά ωχρή ακιά, ήνα σχήμα μονάχα. Δέν είναι πετυχημένοι και οι υπόλοιποι γυναικείοι

τύποι, που δημιουργούσαν τήν όχληρή έντυπωση σκηνικού πλεονασμού, έφ' οσον είναι καμώμενοι δλοι, στό ίδιο φυχικό κι πνευματικό καλούπι.

Τό έσωτερο έλαττωμα τού εργού αποτελεί τό γεγονός πώς ο συγγραφέας περιγράφοντας τήν καθυστερημένη από την έκπολιτιστική αποφη ζωή τών φαράδων της Κούλουρης δέν πήρε καμιά πρω-οποριακή θέση απέναντι στις όρισμένες έκδηλωσεις, πνευματικές κι κοινωνικές, αύτης της καθυστερημένης ζωῆς. Δέν καταπολέμησε με τό καλλιτεχνικό του έργο όρισμένες κοινωνικές άντιληψεις που ζοῦν άκομα άναμεσα στά λαϊκά στρώματα της ύπαιθρου και πού καταντούν κάποτε σωστές κοινωνικές πληγές, δπως λ.χ. αύτή ή ίδια άντιληψη γιά τήν παλληκαρίδ, που ωστόσο δέν έχει σημερα κανένα θετικό περιεχόμενο, και πού στό εργο τού Μπ. δδηγεί στόν άνόητο, δλότελα άδικο, Βάνατο τού Δημητρού, ή τόσο παρεξηγημένη από τό λαό μας άντιληψη γιά τήν οικογενειακή τιμή, που χάρη σ' αύτην κάθη τόσο μαχαιρώνουνται στόν τόπο μας γυναίκες—σύζυγοι, άδερφές και μητέρες. Αντίθετα, δπως μας πληροφορεί ή ίδιος ο συγγραφέας, τόν τράβηξε ο «παποτομός» (!) τών φαράδων, ή «παλληκαρίσ» τους, που τούς κάνει νά περιφρονούν τό θάνατο και νά αύτοθυσιάζουνται εύκολωτατα γιά μιά γυναίκα που άγαπησαν ή γιά τήν τιμή τού σπιτιού τους κλπ. Ο συγγραφέας βρίσκει άνωτερες και εύγενικές αύτές τις έκδηλωσεις τής φυχικής και τής κοινωνικής ζωῆς τών φαράδων και αποδίδει σ' αύτές τή σημασία τών ήθικων άξιων. Τήν έσφαλμένην αύτήν άντιληψή του ο συγγραφέας προσπαθεί νά έπιβάλει στό θεάτρη μέ τόν ήρωακό δήθεν θάνατο τού Δημητρού και μέ τή σιωπηλή έγκριση αύτούν τού θανάτου, σάν άνυπέρβλητη ήθική άναγκη τής οικογενειας, από τό μέρος τού πατέρα του, τού καπετάν Λεμπέση, που δείχνει και αύτός μιά άναλογη φυχική «παλληκαρία» παρά τό φυσικό του σπαραγμό. Ωστόσο από ένα σύγχρονα ήλληνα δραματικό συγγραφέα που θέλει νά δημιουργεί έργα μέ δλοληρωμένη άξια, έχουμε τήν άξιωση νάχει τήν ικανότητα νά βλέπει τά πράγματα και τά φανερώματα τής ζωῆς μέ τήν κοινωνική τους ύποσταση.

«Η οκηνοθεσία έδωσε τίς πιστές φωτογραφίες τών φαράδικων σπιτιών τής Κούλουρης. Όστοσο ή αποτούση τής δεύτερης εικόνας—τό έσωτερικο τού σπιτιού τού καπετάν Λεμπέση—δείχνει καθαρά πώς η πιστή φωτογραφία στό θεάτρο δέν είναι άκομα τέχνη και δν δέν συνδυάζεται μέ τήν προσωπική καλλιτεχνική δημιουργία τού σκηνοθέτη, καταντά ζημιά και δχι πρεσόν τής σκηνικής απόδοσης.

Σχετικά μέ το παίξιμο τών ήθωποιων : δι Βεάκης στό ρόλο τού καπετάν Λεμπέση έδωσε τή ζωντανή μορφή τού γέρο - φαρᾶ, μέ τήν ίδια θετική λεβεντιά του, συμπληρώνοντας μέ τή δημιουργική του ήθωποισ τίς συγγραφικές έλλειψεις τού τύπου. «Η έξαρτη ήθωποισ Αλκαίου άδικήθηκε τόσο πολύ από τόν άνυπαρχτο ρόλο τής μητέρας, που μπορει νά πει κανείς πώς θυσιάστηκε γιά τό εργο τού Μπόγρη. «Ο Μινωτής δείχνει φέτος μιά σημαντική έξελιξη άναπτυσσοντας καινούρια στοιχεία τής ήθωποισ του. «Επαιζε πολύ καλά τό ρόλο τού Δημητρού, κυριαρχώντας δπόλυτα πάνω στή φωνή και στήν κίνησή του. «Ο Μαλλιαρός είχε έπιτυχια και είταν διασκεδαστικώτατος στό ρόλο τού δικηγόρου-καταφερτζή. «Ο Παρασκευᾶς έδειξε τή βα-

θειά κατανόηση τού δύσκολου ρόλου τού Ρούπη, που βγαίνει από τά πλαίσια τής σύγχρονης έλληνικής ήθωραφίας. «Η Ρίτα Μυράτ μπορει ίλλησως νά σταθεί στό φεύτικα πλαίσια τών γαλλικών «παστοράλ» τής έποχης τών Λουδοβίκων, δχι όμως μέσα στή ζωντανή πραγματικότητα τής ήλληνικής νησιώτικης ζωῆς, δπως τή ζούνε λ.χ. οι άπλοι φαράδες τής Κούλουρης.

ΑΛ. ΑΛ.